

پیش‌بینی قیمت نفت در سال ۱۳۹۱

دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰

شماره مسلسل: ۱۲۳۳۰

فروردین‌ماه ۱۳۹۱

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۲.....	۱. تخمین تحلیلی بر مبنای گزارش‌های مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی
۶.....	۲. تحلیل تطبیقی قیمت نفت
۱۱.....	۳. تخمین‌های مثبت و منفی
۱۲.....	منابع و مآخذ

پیش‌بینی قیمت نفت در سال ۱۳۹۱

چکیده

این گزارش بر مبنای دو تحلیل تفسیری و تطبیقی ارائه شده است. بر مبنای تحلیل تفسیری، قیمت نفت در سال ۲۰۱۲ در حدود ۱۰۰ دلار تخمین زده شده است و بر مبنای تحلیل تطبیقی بازه ۹۷ تا ۱۲۰ دلار برای قیمت نفت در سال ۲۰۱۲ میلادی در نظر گرفته شده است که بر اساس این تحلیل به صورت میانگین ۱۱۱ دلار بیشترین احتمال را برای هر بشکه نفت در سال ۲۰۱۲ خواهد داشت. دولت در بودجه سال ۱۳۹۱ قیمت ۸۵ دلار را برای نفت پیش‌بینی کرده است.

در طول سال‌های گذشته پیش‌بینی‌های دولت همواره از قیمت واقعی نفت کمتر بوده است. در صورت قانون‌مدار بودن دولت، پیش‌بینی منفی به صلاح منافع کشور بوده و منجر به افزایش ذخایر کشور می‌شود، اما در صورت قانون‌گریز بودن دولت، تخمین منفی در بودجه منجر به کسب درآمدهای بی‌حساب برای دولت شده و دولت به منابعی دست خواهد یافت که مصارف آن دقیقاً در بودجه قید نشده است.

مقدمه

هرساله بودجه کشور بر مبنای پیش‌بینی قیمت نفت برای سال آینده بنا می‌شود. به همین دلیل پیش‌بینی صحیح قیمت نفت از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این گزارش تلاش شده است. دو پیش‌بینی بر مبنای دو نوع تحلیل مختلف ارائه شود. تحلیل اول برای مبانی تحلیل‌های تفسیری مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی (EIA) تهیه شده و تحلیل دوم بر مبنای تحلیل تطبیقی و مقایسه‌ای بین کشورها و مؤسسات پیش‌بینی‌کننده قیمت نفت، توسط نگارنده گزارش تهیه شده است.

۱. تخمین تحلیلی بر مبنای گزارش‌های مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی

پیش‌بینی‌ها بیان می‌کنند که میانگین هر بشکه نفت خام برنت در سال ۲۰۱۲ در حدود ۱۰۰ دلار در روز خواهد بود و این میانگین در سال ۲۰۱۳ با ۶ دلار افزایش به ۱۰۶ دلار خواهد رسید. مطابق همین پیش‌بینی‌ها در سال ۲۰۱۲ قیمت نفت به بیش از ۱۲۵ دلار خواهد رسید و این رقم در سال ۲۰۱۳ از مرز ۱۴۰ دلار خواهد گذشت. با توجه به روند رو به رشد اقتصادی جهان، میانگین رشد اقتصادی در سال ۲۰۱۲، ۲/۹ درصد خواهد بود و این رقم در سال ۲۰۱۳ به ۳/۷ درصد خواهد رسید. همچنین رشد اقتصادی طی دو سال آینده به افزایش تقاضا برای نفت منجر خواهد شد. مصرف هیدروکربن‌های مایع جهان در سال ۲۰۱۲ به صورت میانگین در حدود ۱/۳

میلیون بشکه در روز خواهد بود و در سال ۲۰۱۳ به ۱/۵ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. با توجه به افزایش تقاضا برای هیدروکربن‌های مایع، عرضه آن نیز افزایش خواهد یافت. عرضه کشورهای غیرعضو اوپک در سال ۲۰۱۲، ۰/۸ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت و این رقم در سال ۲۰۱۳ به ۰/۹ میلیون بشکه در روز خواهد رسید و مابقی تقاضا با عرضه کشورهای عضو اوپک فراهم خواهد شد. البته عوامل متعددی می‌توانند قیمت نفت را طی سال جاری و پس از آن به بیش از تخمین اشاره شده، افزایش دهند یا اینکه قیمت واقعی نفت خام کمتر از پیش‌بینی مورد اشاره باشد. اگر به هر دلیلی نیاز به عرضه نفت خام در سطح جهانی افزایش یابد، اما کشورهای عضو اوپک از عرضه بیشتر خودداری کنند یا پروژه‌های تولیدی نفت خام کشورهای مختلف مطابق پیش‌بینی‌ها عملیاتی نشود و یا اینکه به دلایل سیاسی یا حوادث غیرمترقبه عرضه نفت با مشکل مواجه شود، این عوامل می‌توانند منجر به افزایش قیمت نفت به بیش از میزان تخمینی شوند، اما در صورت عدم توانایی کشورهای مختلف جهان در حل مشکلات اقتصادی و عدم دستیابی به رشد اقتصادی پیش‌بینی شده، تقاضا برای نفت، کمتر از میزان پیش‌بینی شده خواهد بود و در نتیجه قیمت حقیقی نفت در سال‌های پیش‌رو کمتر از رقم تخمین زده شده می‌شود.

۱-۱. مصرف جهانی نفت و سوخت‌های مایع

مصرف جهانی نفت در سال ۲۰۱۱ با ۰/۸ میلیون بشکه در روز افزایش به ۸۹/۹ میلیون بشکه در روز رسید. مؤسسه بین‌المللی مطالعات انرژی پیش‌بینی می‌کند که

این حجم طی سال ۲۰۱۳ افزایش بیشتری داشته باشد. این پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهند که مصرف نفت خام، در سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ به ترتیب به ۸۹/۳ و ۹۰/۷ میلیون بشکه افزایش خواهد یافت، البته این مصرف طی دو سال آینده در کشورهای صنعتی روند کاهشی خواهد داشت. این درحالی است که کشورهای درحال توسعه بالعکس کشورهای توسعه‌یافته، تقاضای مضاعفی برای سوخت‌های مایع خواهند داشت.

۱-۲. عرضه جهانی سوخت‌های مایع

۱-۲-۱. کشورهای غیرعضو اوپک

مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی پیش‌بینی می‌کند که عرضه کشورهای غیرعضو اوپک طی سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ به ترتیب ۷۵۰ و ۸۵۰ هزار بشکه در روز افزایش یابد. بیشتر افزایش عرضه در منطقه آمریکای شمالی خواهد بود که طی آن آمریکا و کانادا با آغاز تولید از منابع دریایی و نفت سنگین، تولید خود را طی سال‌های مذکور به میزان ۳۵۰ و ۲۶۰ هزار بشکه در روز افزایش می‌دهند. برزیل با افزایش سالیانه ۱۷۰ هزار بشکه در روز طی دو سال آینده به تولید جهانی نفت اضافه خواهد کرد. کشورهای چون قزاقستان، کلمبیا، نروژ و چین نیز به توان تولید خود اضافه خواهند کرد. اما تولید روسیه، مکزیک و انگلیس روند کاهشی خواهد داشت.

با تقسیم سودان به دو کشور سودان و سودان جنوبی و ایجاد پاره‌ای مشکلات و اختلافات در تعیین قیمت ترانزیت نفت از سودان، به نظر می‌رسد تولید ۴۲۰ هزار بشکه‌ای در سال ۲۰۱۱ به ۲۱۰ هزار بشکه در روز در سال ۲۰۱۲ کاهش یابد، اما

احتمالاً این حجم در سال ۲۰۱۳ با حل بخشی از این مشکل به ۳۴۰ هزار بشکه در روز خواهد رسید.

۲-۱. تولید نفت اوپک

مؤسسه مطالعات انرژی پیش‌بینی کرده است که تولید نفت اوپک طی سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ روند رو به رشد خواهد داشت. تولید نفت خام این کشورها طی سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ به ترتیب ۲۵۰ و ۵۲۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد یافت و دیگر هیدروکربورهای مایع اوپک مثل کاندنسیت، گاز مایع طبیعی و... نیز در سال ۲۰۱۲، ۶۴۰ هزار بشکه در روز و در سال ۲۰۱۳، ۸۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد داشت. توان تولید اضافه کشورهای عضو اوپک (یعنی حجمی از نفت که این کشورها توانایی تولید آن را دارند، اما به دلیل تنظیم بازار از تولید آن جلوگیری می‌کنند) از ۲/۲ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۱ به ۳/۹ میلیون بشکه در روز تا پایان سال ۲۰۱۳ خواهد رسید.

۳-۱. قیمت نفت بین‌المللی

مؤسسه مطالعات انرژی در آخرین شماره پیش‌بینی‌های خود به صورت میانگین قیمت نفت را در سال ۲۰۱۲، ۱۰۰ دلار برای هر بشکه و در سال ۲۰۱۳، ۱۰۶ دلار برای هر بشکه تخمین زده است.

۲. تحلیل تطبیقی قیمت نفت

یکی از روش‌های کارآمد به‌منظور پیش‌بینی قیمت نفت، استفاده از تخمین دیگر کشورها در این خصوص است. هر ساله بسیاری از کشورهای جهان به‌ویژه کشورهایی که اقتصادشان وابسته به تولید نفت است، تخمینی از قیمت نفت در سال پیش‌رو ارائه می‌دهند و بر مبنای همین تخمین، محاسبات مربوط به بودجه کشور خود را در سال آینده محاسبه می‌کنند. برخی از کشورها به‌دلیل استفاده از مدل‌های کامل‌تر، توانایی تخمین بهتری نسبت به دیگر کشورها داشته‌اند. نمودار ۱ میزان خطای تخمین قیمت نفت نسبت به قیمت واقعی آن طی سال‌های ۱۹۹۹-۲۰۱۱ میلادی را نشان می‌دهد.

نمودار ۱. خطای پیش‌بینی قیمت نفت کشورهای اشاره شده

طی سال‌های ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۱ (درصد)

مأخذ: مطالعات محقق.

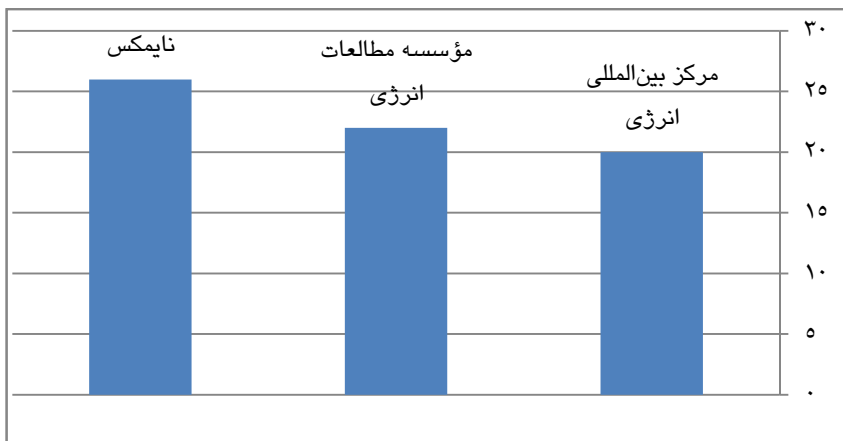
برمبنای نمودار ۱ طی سال‌های ۱۹۹۹-۲۰۱۱ کشورهای مکزیک، عربستان سعودی و روسیه به ترتیب با خطاهای تخمین ۷، ۱۱ و ۱۱ درصد، کمترین خطای تخمین قیمت نفت را داشته‌اند. تخمین این کشورها از دیگر کشورهای ارائه شده در نمودار ۱ معتبرتر است. ایران با خطای تخمین ۲۲ درصد در جایگاه هفتم بین کشورهای فوق قرار دارد.

علاوه بر کشورهای صادرکننده نفت، مؤسسات معتبر دیگری چون نایمکس، مؤسسه مطالعات انرژی و مرکز بین‌المللی انرژی نیز تخمین‌هایی را در این زمینه ارائه داده‌اند. نمودار ۲ خطای تخمین هر یک از این مؤسسات را طی سال‌های ۱۹۹۹-۲۰۱۱ نشان می‌دهد.

نمودار ۲. خطای پیش‌بینی قیمت نفت مؤسسات اشاره شده

(دلار بر بشکه)

طی سال‌های ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۱

مأخذ: همان.

همان‌طور که مشاهده می‌شود خطای تخمین سه کشور مکزیک، عربستان سعودی و روسیه از مؤسسات فوق‌الذکر کمتر بوده است. در سال ۲۰۱۰ میلادی، همانند سال‌های پیش از آن، برای بودجه سال ۲۰۱۱ هریک از این کشورها تخمین‌هایی ارائه کرده‌اند. نمودار زیر خطای تخمین هریک از این کشورها را بر مبنای قیمت واقعی نفت ۹۵ دلار بر بشکه طی سال ۲۰۱۱ نشان می‌دهد. نمودار ۳ خطای تخمین هریک از این کشورها را نشان می‌دهد.

نمودار ۳. خطای پیش‌بینی قیمت نفت کشورهای اشاره شده در سال ۲۰۱۱

(درصد)

مأخذ: همان.

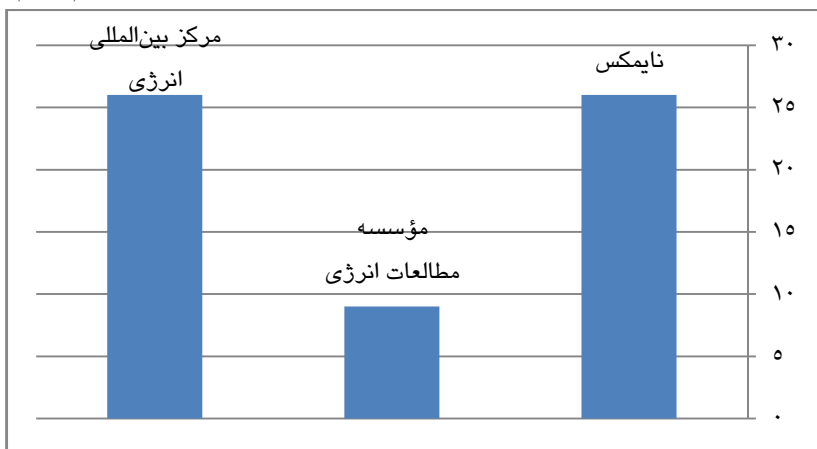

مطابق نمودار ۳ دو کشور نروژ و نیجریه به ترتیب با خطای تخمین‌های ۶ و ۷ درصد بهترین تخمین‌ها را در میان کشورهای فوق‌الذکر داشته‌اند. ایران خطای تخمینی در حدود ۱۵ درصد منفی داشته است.

مؤسسات معتبر مطالعات انرژی در سال ۲۰۱۰ نیز تخمین‌هایی را برای قیمت نفت طی سال ۲۰۱۱ ارائه داده‌اند. نمودار ۴ خطای تخمین هر یک از این کشورها را نشان می‌دهد.

نمودار ۴. خطای پیش‌بینی قیمت نفت مؤسسات اشاره شده در سال ۲۰۱۱

(درصد)

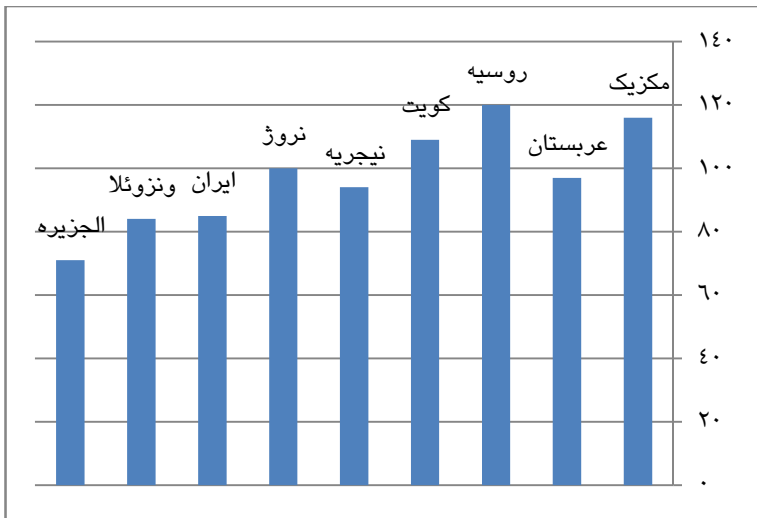
مأخذ: همان.

مطابق نمودارهای گذشته، خطای تخمین در کشور نروژ و نیجریه از مؤسسات مطالعاتی هم کمتر بوده است.

در سال ۲۰۱۱ میلادی این کشورها پیش‌بینی‌هایی را برای قیمت نفت در سال ۲۰۱۲ ارائه داده‌اند. نمودار ۵ پیش‌بینی قیمت نفت در سال ۲۰۱۲ را برای هریک از این کشورها نشان می‌دهد.

نمودار ۵. پیش‌بینی قیمت نفت در سال ۲۰۱۲

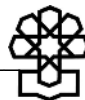
(دلار بر بشکه)

مأخذ: همان.

مؤسسه نایمکس و مؤسسه مطالعات انرژی نیز به ترتیب ۱۰۰ و ۹۸ دلار در بشکه برای قیمت نفت پیش‌بینی کرده‌اند.

با توجه به نمودارهای ۱ و ۲ معتبرترین تخمین‌ها متعلق به سه کشور مکزیک، عربستان سعودی و روسیه است. در سال ۲۰۱۱ نیز دو کشور نروژ و نیجریه

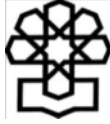
بهترین پیش‌بینی‌ها را ارائه کرده‌اند. از میان ۵ کشور مذکور روسیه بیشترین ارزش را برای قیمت نفت و عربستان سعودی کمترین ارزش را برای قیمت نفت در سال ۲۰۱۲ پیش‌بینی کرده‌اند. لذا با توجه به این تحلیل باز تخمین ۹۷ تا ۱۲۰ دلار بازه مناسبی برای پیش‌بینی قیمت نفت است و به‌صورت میانگین هرچه رقم پیشنهادی به عدد ۱۱۱ دلار نزدیک‌تر باشد احتمال خطای آن در سال آینده براساس تحلیل تطبیقی کمتر است.

۳. تخمین‌های مثبت و منفی

طی ۱۰ سال گذشته همواره تخمین‌های کشورمان برای قیمت نفت در بودجه سال آینده منفی بوده است. این بدان معنی است که پیش‌بینی قیمت نفت همواره کمتر از قیمت واقعی نفت در سال پس از آن بوده است. این موضوع منجر به کاهش بودجه جاری پیش‌بینی شده در بودجه کشور شده و سرمایه‌های حساب ذخیره ارزی را افزایش و ریسک کمبود بودجه و نیاز به بودجه متمم را هم کاهش می‌دهد. طبق این گفتار در صورت قانون‌مدار بودن دولت، تخمین منفی قیمت نفت، منافع کشور را بیشتر تأمین خواهد کرد، اما در صورت قانون‌گریز بودن دولت، تخمین منفی قیمت نفت منجر به تأمین مالی بدون ضابطه برای دولت خواهد شد و دولت با به‌دست آوردن منابع مالی حاصل از اختلافات قیمت نفت در بودجه و قیمت واقعی آن، توانایی دستیابی به منابع بدون ضابطه را خواهد یافت که می‌تواند بدون محدودیت هزینه کند.

منابع و مأخذ

۱. پیش‌بینی قیمت نفت در سال ۱۳۸۹، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
2. www.EIA.gov
3. www.IEA.org
4. www.opec.org
5. www.imf.org
6. www.worldbank.org
7. www.businessmonitor.com

شماره مسلسل: ۱۲۳۳۰

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: پیش‌بینی قیمت نفت در سال ۱۳۹۱

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه و تدوین: محمدحسین یارمحمد

ناظر علمی: محمدرضا محمدخانی

متقاضی: معاونت پژوهشی

ویراستار ادبی: قاسم میرخانی

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۱/۲۲